

מכון
לחזקת
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
ד"ר א. מדיס
"פלא יועץ"
תשד

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת ויגש תשפ"ב

זכרונם לברכה (סנהדרין פ"ז מ"ה) פִּשְׁהֲרָשָׁעִים בַּצַּעַר שְׂכִינָה מָה
הַלְשׁוֹן אוֹמֶרֶת? קִלְנִי מֵרָשָׁי קִלְנִי מִזְרוּעֵי, וּכְתִיב (ישעיה סג ט)
"בְּכָל צָרְתָם לֹא צָר". וְזֶה רִמְזוֹ הַפְּתוּב "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו", אִם יִסּוּרִים
בְּאֵיִם עָלָיו, מִלְשׁוֹן (שם נג ז) "נִגַּשׁ וְהוּא נִעְנָה", "וַיֹּאדָה" - יוֹדָה לָהּ,
כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (שם יב א) "אֹדְדָה ה' כִּי אֲנַפְתָּ בִּי", וּמִפְּנֵי זֶה נִכּוֹן
הַדָּבָר לִוְמַר "בִּי אֲדוֹנִי", שְׂבִיבֹאוּ עָלַי הַדִּין וְהַיִּסּוּרִין לְכַפֶּרֶת עוֹן,
וְגַם שְׂאֵנִי מְרוֹיַח בְּזֶה פֶשֶׁ"י דָּבָר נֹא" לְשׁוֹן בַּקְּשָׁה, "עֲבַדְדָּ דָּבָר",
תַּפְּלִיתִי נִשְׁמַעַת וּמִתְקַבְּלַת, וַיִּפְּנֶסוּ דְבָרֵי "בְּאֲזֵנֵי אֲדוֹנִי". וּמִצַּד
אֲחֵר אֲנִי בְּעֵי וּמִתְחַנֵּן "וְאֵל יִחַר אַפְּךָ בְּעֲבַדְדָּ", שֶׁלֹּא יְבֹאוּ עָלַי
יִסּוּרִין מִפְּנֵי צַעַר הַשְּׂמִימִם, "כִּי כְמוֹד בְּפִרְעוֹה" תִּרְגַּם אֲנִי לְקוֹלֹס
בְּפִרְעוֹה בְּן אֶת, פְּרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ צַעַר לְמִי שֶׁבָּא הַפְּרַעְנוּת עָלָיו,
כִּן אֶת מַגִּיעַ לָךְ צַעַר בְּאֶפֶן כִּי לֹא אֲדַע מָה אֲעִשֶׂה וְמָה אֲבַחֵר.
וּבִכֵּן הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה.

(דן ידן)

"וַיִּשְׁלַח אֶת אֶחָיו וַיִּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אֵל תִּרְגְּמוּ בְּדָרְדָּר". (מח, כד)

תִּנְאָ מְרִי בַר בְּרַה דְרַב הוֹנָא בְּרַה דְרַבֵּי יְרֵמְיָה בַר אַבָּא: אֵל יִפְטֹר
אָדָם מִחֻבְרֹו אֲלָא מִתּוּדָּ דְבַר הַלְכָה, שְׁמִתּוּדָּ כֶּף זֹכְרָהוּ.
אִיפָא לְמִידָק דְהָא דְהָא נְמִי מִתּוּדָּ דְבָרִים בְּטָלִים נְמִי זֹכְרָהוּ?
וְלְמֵאִי נְפָקָא מִינָהּ שְׂיִזְכְּרָהוּ?
וְנִרְאָה שֶׁקְשׁוֹר זֶה בְּזֶה עִם הַקּוֹדֵם, דְּמַעֲיַקְרָא קִתְנֵי דְאֵל יַעֲמוּד
לְהַתְפַּלֵּל אֲלָא מִתּוּדָּ שְׂמִחָה שֶׁל מִצְוָה, מִשְׁמַע דְּאָף אִם הַקּוֹדֵם
לְדַבֵּר דְבָרִים בְּטָלִים וְשִׁחּוֹק וְקִלּוֹת רֵאשׁ כָּל שְׁעִמְד לְהַתְפַּלֵּל מִתּוּדָּ
שְׂמִחָה שֶׁל מִצְוָה שְׂפִיר דְמִי, שְׂאִין הַכֵּל הוֹלֵךְ אֲלָא אֲחֵר הַחֲתוּם,
וְאוֹתָם הַדְּבָרִים שְׂהִיָּה עוֹסֵק בְּהֵם בְּסוּף נִקְבָּעִים בְּמַחְשַׁבְתּוֹ,
וְהָרֵאשׁוֹנוֹת לֹא תִזְכְּרָהוּ.
שְׂכַן מְצִינֵנוּ בְּנִבְיָאִים הָאֲחֵרוֹנִים שְׂפִימוּ דְבָרֵיהֶם בְּדָבְרֵי שְׂבַח
וְתַנְחומִין, וְכֵן אֵל יִפְטֹר אָדָם מִחֻבְרֹו אֲלָא מִתּוּדָּ דְבַר הַלְכָה
שְׁמִתּוּדָּ כֶּף זֹכְרָהוּ, פְּרוֹשׁ אֲפִילוּ אִם הָיוּ עֲסוּקִים קוֹדֵם לְכֵן
בְּדָבָרִים בְּטָלִים, מְכַל מְקוֹם לְבִסּוּף זֹכְרָהוּ, וְטוֹב לוֹ שֶׁעַל טוֹב יִזְכֵּר
שְׂמוֹ מִשְׂיִזְכֵּר עַל דְּבָרִים בְּטָלִים.

(חודש האביב)

**"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְאֹדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדוֹנִי יְדָבָר נֹא עֲבַדְדָּ דָּבָר
בְּאֲזֵנֵי אֲדוֹנִי וְאֵל יִחַר אַפְּךָ בְּעֲבַדְדָּ כִּי כְמוֹד בְּפִרְעוֹה". (מד יח)**
כְּתִב בְּסִפְר הַחֲסִידִים (סימן לא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כְּמָה אֶתָּה מִשְׁפִּיל
עֲצָמְךָ לְפָנַי חֲבֵרְךָ שִׁיעֲשֵׂה בַקְּשָׁתְךָ, וְהוּא בּוֹעֵס עָלֶיךָ וְאֶתָּה לֹא
גְּמַלְתָּהוּ רַעְיָה, תִּשְׁפִּיל עֲצָמְךָ אֶלֶף פְּעָמִים כְּכָה לְפָנַי בּוֹרְאָךְ, כִּי
מִיָּדוּ הַכֵּל. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (מוהר"מ אלשיך פ' תרומה)
עַל פְּסוּק (שמות כח, ה) "וַיַּעֲשֵׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם", בְּתוֹכּוֹ
לֹא נֹאמַר אֲלָא בְּתוֹכְכֶם, בְּתוֹכְכֶם שֶׁל צְדִיקִים.
וְזֶה רִמְזוֹ הַפְּסוּק "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְאֹדָה וַיֹּאמֶר" לְיוֹסֵף, יוֹדַע לָךְ
כִּי "בִּי" בְּתוֹכִי וּבְקִרְבִּי "אֲדוֹנִי", אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וּבִכֵּן "יְדָבָר
נֹא" לְשׁוֹן בַּקְּשָׁה "עֲבַדְדָּ דָּבָר בְּאֲזֵנֵי אֲדוֹנִי" - הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי
מִיָּדוּ הַכֵּל וְהוּא יַעֲשֵׂה שֶׁ"אֵל יִחַר אַפְּךָ בְּעֲבַדְדָּ", וְאִם יִחַר, הוּא
יַעֲזוּבֵנִי, "כִּי כְמוֹד בְּפִרְעוֹה" לְהַרְגֵּ אֹתְךָ וְאֶת אֲדוֹנְךָ, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ
רְש"י.

וְעַל פִּי זֶה פִּרְשֵׁתִי מְדַרְשׁ תְּמוּנָה (בראשית רבה פ' צג ו): אָמַר לוֹ
יְאֹדָה, אִם אֲנִי מוֹצִיא דָּבָר מִפִּי וּמִכְּנִים בְּנֹא, אֲנִי מְכַלָּה אֶתְכֶם.
שְׂאִם אֲנִי מוֹצִיא דָּבָר תַּפְּלָה מִפִּי, וּמִכְּנִים בְּנֹא לְשׁוֹן בַּקְּשָׁה,
אֲנִי מְכַלָּה אֶתְכֶם. וְאֶפְשָׁר שֶׁבָּא לְרִמְזוֹ לוֹ בִּיצַד הוּא מִמְשִׁיךְ
עָלָיו שֶׁרֶשׁ הַדִּינִים, וְהוּא: אִם אֲנִי מוֹצִיא דָּבָר נוֹטְרִיקוֹן - דִּין
בְּלֹא רְחִמִים, מִפִּי נוֹטְרִיקוֹן - מִ'פַּחַד יִצְחָק, וּמִכְּנִים בְּנִ"א
נוֹטְרִיקוֹן - בְּנִפְלִית אִפְסִים, בְּיָדוּעַ מֵאֲחֻתִּיהָ דְרַבֵּן גְּמַלְיָאֵל (ב"מ
נ"ט): [אִימָא שְׁלוֹם דְּבִיתָהוּ דְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אֲחֻתִּיהָ דְרַבֵּן גְּמַלְיָאֵל
הוּא. מִהוּוּא מַעֲשֵׂה וְאִילָךְ לֹא הוּוּהוּ שְׂבָקָה לִיהָ לְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר
לְמִיפַל עַל אִפְיָה] אֲנִי מְכַלָּה אֶתְכֶם. אוֹ נֹאמַר אֶפְשָׁר לְרִמְזוֹ לְמָה
שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (ברכות ה): יִסּוּרִין [גְּלוּת] מְכַפֶּרֶת
עוֹן, וְנִמְצָא כִּי הֵם דּוֹרְנָא דְשָׁדֵר לִיהָ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְטוֹבָתוֹ
וְלְתוֹעֲלָתוֹ, וְעַל זֶה צְרִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְבָרֵךְ עַל הַרְעָה
כְּשֵׁם שְׂמִבְרָכִים עַל הַטּוֹבָה, וְרוֹחָא דְאֶתְיָא מִמִּילָא, כִּי בְּשִׂהוּא
מְנַקָּה מַעוֹן תַּפְּלָתוֹ נִשְׁמַעַת, מָה שְׂאִין כֵּן בְּשִׂיחָאֵל חוֹטְאִים
כְּתִיב (ישעיה א טו) "גַּם כִּי תִרְבוּ תַפְּלָה אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ". אָמְנָם יֵשׁ
צַד לְהַצְטַעַר עַל הַיִּסּוּרִים, וְהוּא עַל פִּי מָה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

"מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי אל תעמוד". (מה, ט)

אם יודע בשורה טובה לחברו, מהר ימהרנה לו וחייתה נפשו בגללו, ולמצוה תחשב לו, ומה גם לאיש צדיק, שהגורם שתקיה רוחו חיים יוסיפו לו. צא ולמד משרח בת אשר, שעל שבשרה לייעקב על יוסף שהיה חי זכתה לפגם בחיים לגניעו (תרגום יונתן בראשית מו"ז). וזה נכלל בכלל מצות גמילות-חסדים. וכשם שלענין צדקה אמרו (ב"מ עא.) ענייה קודמין, כן תדבר לענין גמילות-חסדים.

ואשר לא טוב עשו העצלנים, שבנסעם לדרךים אין פותבים לקרוביהם ולאנשי ביתם להודיעם את שלומם, ונפשם ברעה תתמוגג לפי רב האהבה, כדאמרי אנשי יבוא לאויב מה שחושב לאוהב, בודאי עתידים לתן את הדין. והאיש אשר הוא טוב ידיו רב לו לכתב בכל מעבר ובהרבה דרכים כדי שיגיעו לידם אגרותיו, אם לא בלם, מקצתם, ויזכיר את בני עירו הנמצאים אצלו. ומצוה על כל מי שיגיע אגרת לידו שיטרח בגופו וממונו לשלחה ולהריצה ולהגיעה ליד הבועלים, ולמצוה רבה תחשב לו, כי לפעמים נפש הוא משיב, וכמה מצוות הוא מקים, גמילות-חסדים ומצות ואהבת לרעהו במדה, ועבד ומחני לשמח לב אמללים ולהחיות לב נדכאים, וישא ברכה מאת ה' ומאנשים. כל קבל דגא בשורה רעה לא ישמע על פיו, שהרי אמרו רבותינו ז"ל (פסחים ג:) שהמבשר בשורה רעה, עליו הכתוב אומר (משלי י, יח) "ומוצא דבה הוא כסיל". ואמרו רבותינו ז"ל (מגילה טו.), שאפלו השולח לחברו לידע איזה דבר ולהשיבו דבר, אם התשובה רעה לא ישיבנו דבר, שאין משיבין על המקלחה, כמו שמצינו בהתהוה שלא רצה להגיד למרדכי את דברי אסתר. ואם לפעמים הוא מוכרח להגיד לחברו איזו בשורה רעה משום איזה צרה שעה, יגיד אליו ברמז באפן שיבין מעצמו, או יגיד על-ידי גוי, ולא ישלח לישראל אחר, שהרי אמרו (שבת לא.) דעלך סני לחברך לא תעבד, אם לא שרוצה שלא ידע פתאם, שאז צריך חכם לב שיגיד דבר בסדר נכון.

(פלא יועץ)

"ידן אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על פן לא מכרו את אדמתם" (מזכב)

אימת בגמרא (ביצה טז.) כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאות שבתות והוצאות יום טוב, והוצאות בניו לתלמוד תורה. שאם פחת - פוחתין לו, ואם הוסיף - מוסיפין לו. אמר רבי אבהו: מאי קראה - "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", איזהו חג שהחדש מתכסה בו - הוי אומר זה ראש השנה, וכתוב "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב", מאי משמע דהאי חק לישראל דמזוני הוא - דכתיב "ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה". וירבה בבשר ויין ומגדנות לכבוד שבת כפי יכלתו, וירבה לקנות מה שעונג הוא לו, לשם שמנים.

אמנם אומר אני, שאם ירצה לצמצם מלהרבות בהוצאות שבת וכדומה הוצאות של מצוה, ולהוציא אותם מעות לתן לתלמידי חכמים, ולשמח לב עניים מרודים, ולהחיות לב נדכאים, הנה מה טוב ומה נעים. וכבר אמרו במדרש (ילקוט"ש רות רמז תרג) שדוד המלך עליו השלום אצר אוצרות זהב וכסף לבניו בית המקדש, ולא חפץ בהם השם ויתברך, לפי שהיה רעב בימי דוד ולא בזבז האוצרות לעניים.

וכן אמרו בירושלמי (שקלים פ"ה ה"ד) שרבי חמא ורבי הושעיא הוו מטילי באלין בנישתא דלוד, אמר חד לחבריה כמה קמון שקעו אבותי כאן, אמר לו כמה נפשות שקעו, לא הוו בני נשא דילעון באורייתא, קרי עליה וישכחו את ה' ויבנו היכלות.

זה כלל גדול למוציא הוצאות ממון שחננו ה', יבחר לו ויקרב להוציא מה שתאנה נפשו להוציא במילי דרשות, יחליפנו וימיר אותם הוצאה רע בטוב, וגם את הטוב ישקל בפלס ומאזני משפט בין טוב למוטב, כסוחר טוב וחרוף שמחפש לשא ולתן כמה שיש רוח יותר. זהו דרך ישרה ליראי ה' וחושבי שמו ההולכים בתמים, אבל ראיתי בני עליה בענין זה והנם מועטים.

אבל טוב איש יכלכל דבריו במשפט, שלא יצמצם יותר מדאי, ולא ידחק את ילדיו ובני ביתו כל כך כדי לתן צדקה, שעל זה אמרו בירושלמי (שם) כי לא לרצון יהיה אותה צדקה. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (ב"מ סב.) חייך קודמים לחיי אנשי ביתך, וחי אנשי ביתך קודמין לאחרים.

ולפעמים אדם נותן צדקה לעני, ואותו עני מוציא אותם בתענוגי ילדיו לענגם יותר מילדי הנותן. ובאמת אמרו אלו דברים שה'ן להם שעור.

(חסד לאלפים)

אורות אליים

ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א עם הוספות מכתב יד המחבר בהוצאה מפוארת עם ציונים מקורות והוספות רבות.

בית תפילה

ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א עם הוספות מכתב יד המחבר בהוצאה מפוארת עם ציונים מקורות והוספות רבות.

להשיג בחנויות הספרים ובפלאפון 052-7674242

